

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Oznámenie Európskej komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov – Sociálna ochrana v rozvojovej spolupráci Európskej únie“

COM(2012) 446 final

(2013/C 161/16)

Spravodajca: **José María ZUFIAUR**

Európska komisia sa listom z 12. októbra 2012 rozhodla podľa článku 304 Zmluvy o fungovaní Európskej únie prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom

„Oznámenie Európskej komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov – Sociálna ochrana v rozvojovej spolupráci Európskej únie“

COM(2012) 446 final.

Odborná sekcia pre vonkajšie vzťahy poverená vypracovaním návrhu stanoviska výboru v danej veci prijala svoje stanovisko 21. februára 2013.

Európsky hospodársky a sociálny výbor na svojom 488. plenárnom zasadnutí 20. a 21. marca 2013 (schôdza z 20. marca) prijal 102 hlasmi za, pričom 3 členovia sa hlasovania zdržali, nasledujúce stanovisko:

1. Pripomienky a odporúčania

1.1 Európsky hospodársky a sociálny výbor (EHSV) víta oznámenie Európskej komisie na tému „Sociálna ochrana v rozvojovej spolupráci Európskej únie“⁽¹⁾ a závery Rady Európskej únie⁽²⁾ k tej istej téme a predkladá nasledujúce pripomienky a odporúčania.

1.2 Vyjadruje obavy, pretože vzhľadom na obmedzenie programov rozvojovej spolupráce EÚ na maximálne tri sektory bude sociálna ochrana v programoch a pri ich realizácii odsunutá bokom. Preto žiada Komisiu a členské štáty, aby podnikli potrebné kroky a skutočne začlenili sociálnu ochranu do programov rozvojovej spolupráce a ich účinnej realizácie.

1.3 Podporuje, aby sa najmenej 20 % z celkového objemu pomoci EÚ vyčlenilo na sociálne začlenenie a ľudský rozvoj a aby sa zvýšili príspevky prostredníctvom prerozdelenia nevyužitých zdrojov z iných oblastí. Vyjadruje tiež obavy, pokiaľ ide skutočnosť, že toto percento je určené spoločne pre oblasti vzdelávania, zdravia a sociálnej ochrany, pričom nie je zabezpečené osobitné rozdelenie a pridelovanie. Neexistuje preto záruka, že sociálna ochrana nebude ponechaná stranou. Konceptia sociálnej ochrany môže zahŕňať zdravie, no len ťažko sa môže vzťahovať na vzdelávanie, iba ak by bolo základom alebo doplnkom niektorých programov sociálnej ochrany. Mala by sa preto hľadať rovnováha, ktorá umožní koordináciu týchto troch základných faktorov.

1.4 Súhlasí s odporúčaním č. 202 Medzinárodnej organizácie práce (MOP) o minimách sociálnej ochrany (MSO)⁽³⁾. Toto odporúčanie zahŕňa aj dôstojnú prácu, ktorej jedným zo základných pilierov je sociálna ochrana. Zásady MSO by sa mali považovať za minimálnu hranicu so zámerom dosiahnuť zlepšenie v záujme budúceho rozvoja systémov, ktoré budú spĺňať parametre dohovoru č. 102 MOP⁽⁴⁾.

1.5 Nazdáva sa, že sociálna ochrana sa musí ponímať ako základný kameň sociálnej súdržnosti a integračného a udržateľného rastu. Politika rozvojovej spolupráce musí preto venovať strategickú pozornosť faktorom, na ktorých spočívajú systémy sociálnej ochrany: dôstojná práca (vrátane rodového hľadiska a hľadiska osôb so zdravotným postihnutím), rozdelenie bohatstva, demografický rast, všeobecný charakter dávok a sociálnych služieb a zásadná úloha štátu v dosahovaní týchto cieľov.

1.6 Považuje za potrebné, aby rozvojová spolupráca podporila vytvorenie systémov sociálnej ochrany pre legálnych pracovníkov, vrátane pracovníkov s nestálym pracovným miestom, samostatne zárobkovo činných osôb, ekonomicky závislých a pracovníkov v poľnohospodárstve, ako aj systémov poskytovania pomoci, ktoré by sa vzťahovali na celé obyvateľstvo vrátane neformálnej ekonomiky. Zasadzuje sa preto za zosúladienie príspevkových systémov založených na odvodoch s nepríspevkovými systémami hrazenými z daní. Rozvojová

⁽¹⁾ COM(2012) 446 final.

⁽²⁾ Závery Rady o sociálnej ochrane v rozvojovej spolupráci Európskej únie, 15. októbra 2012, 14538/12.

⁽³⁾ Odporúčanie č. 202 o vnútroštátnych minimách sociálnej ochrany, 101. schôdza Medzinárodnej konferencie práce, Ženeva, 14. júna 2012.

⁽⁴⁾ Dohovor o sociálnom zabezpečení (minimálna norma), č. 102, 35. schôdza Medzinárodnej konferencie práce, Ženeva, 28. júna 1952.

spolupráca musí teda posilniť inštitucionálnu a fiškálnu kapacitu štátov, aby získali dostatočné zdroje a mohli zvládať svoje sociálne povinnosti.

1.7 Vyzdvihuje užitočnosť systémov sociálnej ochrany pri prevencii a znižovaní rizík vrátane prírodných katastrof a situácií po ukončení konfliktu. Z tohto dôvodu požaduje využitie rozvojovej spolupráce na tieto ciele.

1.8 Domnieva sa, že za navrhovanie a uplatňovanie vlastného systému sociálnej ochrany sú primárne zodpovedné partnerské štáty, pričom spolupráca s EÚ musí prispieť k posilneniu ich inštitucionálnej kapacity, schopnosti vyberať dane a riadiacej schopnosti, aby dosiahli sebestačnosť a mohli rozvíjať udržateľné a trvalé verejné systémy.

1.9 Neodmieta však, aby sa v snahe posilniť minimálnu sociálnu ochranu v štátoch s nízkymi príjmami poskytla viacročná finančná pomoc s priamymi presunmi do partnerských krajín, na ktorú by dohliadali vhodné kontrolné mechanizmy.

1.10 Domnieva sa, že hoci sa rozvojová spolupráca v oblasti sociálnej ochrany musí zameriavať predovšetkým na štáty s nízkymi príjmami, bokom nesmú zostať štáty so strednými príjmami, v ktorých pretrvávajú – a v niektorých prípadoch narastajú – závažné interné problémy súvisiace s chudobou a nerovnosťou. V krajinách so strednými príjmami žije v súčasnosti 75 % chudobných ľudí na svete. Pomoc EÚ by sa mala zamerať - predovšetkým prostredníctvom sektorových a tematických programov - na rozšírenie pokrytia a zlepšenie efektívnosti už existujúcich systémov, a to posilnením ich verejnej inštitucionálnej kapacity. Rovnako by sa mali vypracovať osobitné programy pre tie oblasti, ktoré už čelia veľkým migračným tokom.

1.11 Požaduje, aby rodový rozmer predstavoval prierezovú a prioritnú os rozvojovej politiky EÚ, s cieľom umožniť ženám lepší prístup k sociálnej ochrane, čo prispeje k boju proti chudobe jednotlivcov a rodín.

1.12 Navrhuje, aby sa do programov v rámci rozvojovej spolupráce EÚ zahrnulo a dostatočne finančne podporilo začlenenie osôb so zdravotným postihnutím do spoločnosti a trhu práce a vytvorenie vhodnej sociálnej ochrany pre tieto osoby. EHSV sa preto domnieva, že jedným z cieľov rozvojovej spolupráce EÚ by mala byť ratifikácia a správne uplatňovanie Dohovoru OSN o právach osôb so zdravotným postihnutím⁽⁵⁾ zo strany partnerských krajín.

1.13 Požaduje, aby sa na sociálnu ochranu bral ohľad pri zostavovaní budúceho viacročného finančného rámca a aby bola prioritou v kapitole určenej rozvojovej spolupráci.

⁽⁵⁾ Dohovor OSN o právach osôb so zdravotným postihnutím, Valné zhromaždenie OSN, New York, 13. decembra 2006.

1.14 Domnieva sa, že je potrebné, aby EÚ technicky a finančne posilnila výmenu osvedčených postupov v oblasti sociálnej ochrany medzi krajinami na juhu.

1.15 Požaduje, aby dohody o pridružení, obchodné dohody, dohody o stabilizácii alebo hospodárskom partnerstve, ktoré podpíše EÚ, obsahovali kapitolu venovanú sociálnej ochrane.

1.16 Považuje za vhodné podporiť združenia regionálneho charakteru pre rozvoj v oblasti sociálnej ochrany.

1.17 Odporúča, aby sa vytvorila sieť expertov na sociálnu ochranu v európskej oblasti (zahŕňajúca národné ministerstvá, rozvojové agentúry a občiansku spoločnosť) pri využití nástrojov, akým je nástroj technickej pomoci a výmeny informácií (TAIEX), s cieľom umožniť začlenenie expertov z odboru. Prvou úlohou tejto siete by bolo vypracovať mapu podpory, ktorú poskytuje EÚ na sociálnu ochranu. Táto iniciatíva by podporila výmenu osvedčených postupov a uľahčila by deľbu práce, pričom by poukázala na medzery či duplicitu alebo na možné komparatívne výhody.

1.18 Pripomína svoje odporúčanie, aby sa organizácie občianskej spoločnosti zapájali do procesu určovania, navrhovania a monitorovania programov a stratégií pre spoluprácu. Požaduje preto, aby sa sociálna ochrana začlenila do *plánov spolupráce EÚ s organizáciami občianskej spoločnosti*, ktoré sú obsiahnuté v oznámení Komisie na tému „*Korene demokracie a udržateľný rozvoj*“⁽⁶⁾. Rovnako zdôrazňuje, že je potrebné, aby boli sociálni partneri a ostatné organizácie občianskej spoločnosti efektívnym spôsobom a adekvátne svojej povahe zapojení do poradných a riadiacich orgánov inštitúcií sociálnej ochrany, ktoré poskytujú príspevky alebo starostlivosť.

2. Súvislosti

2.1 V súlade so spoločnými zásadami Pusanského partnerstva pre účinnú rozvojovú spoluprácu⁽⁷⁾, oznámenia Komisie na tému „*Zvyšovanie vplyvu rozvojovej politiky EÚ: program zmien*“⁽⁸⁾ a odporúčaním č. 202 Medzinárodnej organizácie práce, ktoré sa týka minimálnej sociálnej ochrany, predstavuje oznámenie Komisie o sociálnej ochrane v rozvojovej spolupráci EÚ, ktoré neskôr ratifikovala Rada, výrazný krok vpred v oblasti európskej rozvojovej spolupráce.

2.2 Spoločné pusanské ciele sa zhodujú s cieľom, že EÚ by mala zaujať všeobecnejší prístup k ľudskému rozvoju, a to v súlade s oznámením Komisie na tému „*Program zmien*“, ktoré zdôrazňuje podporu zdravotníctva a vzdelávania, dôstojnej práce a systémov zlepšujúcich sociálnu ochranu a obmedzujúcich nerovnosť príležitostí.

⁽⁶⁾ Oznámenie Komisie na tému „*Korene demokracie a udržateľný rozvoj: spolupráca Európy s občianskou spoločnosťou v oblasti vonkajších vzťahov*“, COM(2012) 492 final.

⁽⁷⁾ Štvrté fórum na vysokej úrovni o efektívnosti pomoci, Pusan, 29. novembra – 1. decembra 2011.

⁽⁸⁾ COM(2011) 637 final.

2.3 Tieto usmernenia sa tiež zhodujú s odporúčaním Medzinárodnej organizácie práce o minimách sociálnej ochrany, ktorej súčasťou sú štyri základné záruky sociálneho zabezpečenia: minimálne úrovne – vymedzené samotnými štátmi – pre zabezpečenia príjmov v detstve, počas produktívneho života a v starobe, ako aj prístup k základnej zdravotnej starostlivosti za dostupnú cenu.

2.4 Tento prístup takisto potvrdzujú závery Rady, ktorá sa zasadzuje za rast charakterizovaný spravodlivým rozdeľovaním blahobytu, plnou zamestnanosťou a všeobecným prístupom k základným sociálnym službám, ako je zdravotníctvo a vzdelávanie. Podľa týchto záverov „politiky v oblasti sociálnej ochrany môžu zohrávať úlohu pri transformácii spoločnosti podporou spravodlivosti, sociálneho začlenenia a dialógu so sociálnymi partnermi“.

2.5 Všetky tieto vyhlásenia, dohody a závery sa zhodujú na tom, že sociálna ochrana má byť zahrnutá do rozvojovej spolupráce EÚ, a to v rámci koncepcie integračného a udržateľného rastu, teda niečoho viac než je len kvantitatívny hospodársky rast HDP.

2.6 Treba tiež pripomenúť, že občania EÚ súhlasia s potrebou pokračovať v úsilí európskej politiky rozvojovej spolupráce. Podľa prieskumu Eurobarometra ⁽⁹⁾ väčšina európskych občanov (85 %) aj napriek hospodárskej kríze naďalej podporuje pokračovanie poskytovania podpory rozvojovým krajinám a značná časť (61 %) je za zvýšenie tejto podpory, aby sa tak mnohým ľuďom umožnilo dostať sa z chudoby.

3. Potreba reagovať na problém, ktorým je sociálna ochrana v rámci globalizácie

3.1 Od schválenia Všeobecnej deklarácie ľudských práv v roku 1948 ⁽¹⁰⁾ sa celosvetové HDP zvýšilo desaťnásobne a príjem na hlavu je vyšší 2,6-krát. Rozsah sociálnej ochrany však zostal bez zásadnejšej zmeny pre veľkú väčšinu svetovej populácie, ktorá tak v skutočnosti zostáva bez sociálnej ochrany. Nasledujúce údaje ⁽¹¹⁾ vypovedajú o mnohom.

3.1.1 Približne tretina svetového obyvateľstva, t. j. 1,75 miliardy osôb, trpí chudobou v niekoľkých rozmeroch, charakterizovanou nedostatkom príjmov, dôstojných pracovných príležitostí, zdravotnej starostlivosti a vzdelania.

3.1.2 Celkovo 9,2 milióna detí mladších než 5 rokov každý rok zomiera v dôsledku zdravotných problémov, ktorým by sa dalo zabrániť preventívnymi opatreniami.

3.1.3 Približne 5,1 miliardy ľudí, teda 75 % celosvetovej populácie, nemá primerané sociálne zabezpečenie.

3.1.4 Menej než 30 % ekonomicky aktívnych osôb na svete má poistenie pre prípad nezamestnanosti a len 15 % nezamestnaných poberá tieto dávky.

3.1.5 Len 20 % svetovej populácie v produktívnom veku má prístup k systému komplexného sociálneho zabezpečenia. V mnohých krajinách nemajú osoby pracujúce v neformálnej ekonomike, poľnohospodári a samostatne zárobkovo činné osoby žiadnu sociálnu ochranu.

3.1.6 Naopak v najrozvinutejších krajinách Organizácie pre hospodársku spoluprácu a rozvoj zodpovedá miera chudoby a nerovnosti približne polovici stavu, ktorý by sa predpokladal, ak by neexistovali systémy sociálnej ochrany.

4. Potenciál sociálnej ochrany pre integračný a udržateľný rast

4.1 Toto stanovisko sa týka sociálnej ochrany v jej širšom poňatí, ktoré zahŕňa sociálne zabezpečenie v pravom zmysle slova, ako aj sociálnu pomoc. Za sociálnu ochranu by sa mohli považovať tak politiky a opatrenia určené na zlepšenie schopnosti všetkých osôb, predovšetkým zraniteľných skupín, s cieľom zabrániť ich prepadu do chudoby alebo pomôcť, aby sa z nej mohli dostať, ako aj politiky, ktoré môžu viesť k zabezpečeniu príjmov, uľahčiť prístup k základným zdravotníckym a sociálnym službám po celý život a podporovať rovnosť a dôstojnosť.

4.2 Do dávok sociálneho zabezpečenia preto zahrňame peňažné dávky a dávky v naturáliách súvisiace s ochorením, materstvom, starobou, neschopnosťou, pracovnými úrazmi, chorobami z povolania, podporou rodín a podporou v nezamestnanosti, ako aj príspevky sociálnej pomoci, ktorých cieľom je v zásade poskytovať ochranu vo všeobecných či konkrétnych situáciách, keď je to potrebné, a to nezávisle od ich príčin.

4.3 Týmto spôsobom sa vyhoví požiadavkám článku 25 Všeobecnej deklarácie ľudských práv, v ktorom sa uvádza: „Každý má právo na [...] potrebné sociálne opatrenia: má právo na zabezpečenie v nezamestnanosti, v nemoci, pri neschopnosti k práci, pri ovdovení, v starobe alebo v iných prípadoch straty zárobkových možností, ktoré nastanú za okolností nezávislých ne jeho vôle. Materstvo a detstvo majú nárok na zvláštnu starostlivosť a pomoc. Všetky deti, či manželské alebo nemanželské, požívajú rovnakú sociálnu ochranu.“

4.4 V Európe sociálne zabezpečenie, ani sociálna ochrana v širšom poňatí nezahŕňajú vzdelávanie, hoci sa uznáva, že ide o základnú verejnú politiku. V niektorých úspešných programoch, ako je napríklad „Bolsa Familia“ v Brazílii, je priznanie rodinných prídavkov (sociálna ochrana) podmienené účasťou na vzdelávacích programoch (vzdelávacia politika).

⁽⁹⁾ Osobitný prieskum Eurobarometra 392, Solidarita vo svete, Európania a rozvoj, október 2012.

⁽¹⁰⁾ Valné zhromaždenie Organizácie Spojených národov, december 1948.

⁽¹¹⁾ Údaje Svetovej banky, Rozvojového programu Organizácie Spojených národov, FAO, OSN Habitat, UNESCO, WHO, MOP.

4.5 Hoci by bolo vhodné využiť a dokonca prehĺbiť tieto skúsenosti a skúsenosti iného druhu, ktoré by mohli byť súčasťou širšej koncepcie minimálnej sociálnej ochrany, začlenenie vzdelávania ako prvku sociálnej ochrany môže obmedziť pridelovanie prostriedkov určených na sociálnu ochranu v operačných programoch rozvojovej spolupráce EÚ. Takisto to môže viesť k zamieňaniu podporných opatrení a sociálnej ochrany tým, že časť je vnímaná ako celok.

4.6 Bolo by potrebné jasnejšie vymedziť podporné opatrenia systémov sociálnej ochrany. Systémy sociálnej ochrany sú štrukturálnymi systémami všeobecnej ochrany. Naopak, podporné politiky môžu využívať prvky sociálnej ochrany, ako sú hospodárske presuny, na dosiahnutie vzdelávacieho cieľa, ako v prípade brazílskeho programu, a týmto spôsobom nadviazať na minimálnu sociálnu ochranu.

4.7 Sociálna ochrana zohráva kľúčovú úlohu v období hospodárskeho rastu a funguje ako hospodársky stabilizátor v čase krízy. Ako sa uvádza v oznámení Komisie, sociálna ochrana zvyšuje prístup k verejným službám, poskytuje osobám nástroje na riadenie rizika, napomáha stabilite príjmov a dopytu, je makroekonomickým stabilizátorom, znižuje nerovnosti prispievaním k udržateľnému rastu podporujúcemu začlenenie, podporuje medzigeneračnú väzbu a môže významne prispieť k dosiahnutiu miléniových rozvojových cieľov.

4.8 Sociálna ochrana preto predstavuje skôr investíciu než náklady. Nie je len jednoduchým spôsobom prerozdelenia príjmov, ktorý je oddelený od mechanizmov vytvárajúcich bohatstvo. Naopak, je výrobným prvkom, ktorý má kľúčový význam pre jeho zvyšovanie. Predstavuje prinajmenšom taký dôležitý nástroj, ako sú menové politiky, či politiky inovácie, predovšetkým vo svete, kde sa - hlavne vo veľkých rozvojových krajinách - prejaví výrazné starnutie obyvateľstva, čo bude hlavnou výzvou do budúcnosti, ktorá môže byť bez systémov sociálnej ochrany dramatická.

5. Pripomienky k návrhu Európskej komisie

5.1 EHSV sa domnieva, že uznanie sociálnej ochrany ako hlavnej osi rozvojovej spolupráce zodpovedá hodnotám a zásadám EÚ stanoveným v Zmluve o EÚ⁽¹²⁾ a v Charte základných práv EÚ⁽¹³⁾.

5.2 Považujeme za správne, že Komisia začlenila sociálnu ochranu do politiky rozvojovej spolupráce EÚ, ako to požadovali rozličné orgány vrátane EHSV⁽¹⁴⁾.

⁽¹²⁾ Konsolidované znenie Zmluvy o Európskej únii a Zmluvy o fungovaní Európskej únie, Ú. v. EÚ C 83, 30.3.2010.

⁽¹³⁾ Charta základných práv Európskej únie, Ú. v. EÚ C 83, 30.3.2010.

⁽¹⁴⁾ Stanovisko EHSV na tému „Vonkajšia dimenzia koordinácie sociálneho zabezpečenia v EÚ“, bod 1.10, Ú. v. EÚ C 11, 15.1.2013, s. 71–76.

5.3 Vo všeobecnosti súhlasíme so základným obsahom. Je potrebné vyzdvihnúť význam, ktorý sa pripisuje štrukturálnym prekážkam pre odstránenie chudoby v situáciách spojených s vylúčením a marginalizáciou. Vyzdvihnúť je potrebné aj hodnotu priznávanej dôstojnej práce a dostatočným daňovým systémom, želanie, aby existoval všeobecný a spravodlivý prístup k sociálnej ochrane, prepojenie sociálnej ochrany s udržateľným rastom podporujúcim začlenenie, úlohu rozvojovej spolupráce v menej rozvinutých krajinách, ako aj v krajinách so strednými príjmami, rovnosť žien a mužov a minimálna sociálna ochrana, ako aj podporu zapojeniu občianskej spoločnosti a význam sociálnych partnerov a sociálneho dialógu.

5.4 Zdôrazňujeme, že je potrebná väčšia koordinácia medzi orgánmi zodpovednými za rozvojovú spoluprácu EÚ a všetkými jej aktérmi, vrátane medzinárodných organizácií a orgánov, ako aj väčší súlad medzi politikami rozvojovej spolupráce a ostatnými politikami EÚ. Vzhľadom na začlenenie nových prístupov do rozvojovej spolupráce EÚ, ktoré zachovávajú vzťah so sociálnou ochranou (odolnosť, znižovanie rizík katastrof ...), by sa takisto malo pokročiť s lepším definovaním ich koncepcie a využitím synergií, ktoré by z toho mohli vyplývať.

5.5 EHSV vyzdvihuje cieľ, ktorým je dostať sociálnu ochranu do centra národných stratégií rozvoja prostredníctvom politik kontrolovaných na vnútroštátnej úrovni. Takisto je potrebné posilniť inštitucionálnu kapacitu v partnerských krajinách, na čo by bola užitočná technická spolupráca EÚ. Rovnako treba spomenúť potrebu medzinárodnej koordinácie práv sociálnej ochrany.

5.6 Nazdávame sa, že koncept „transformatívnej sociálnej ochrany“ spomenutý v oznámení treba chápať ako spôsob, ako u príjemcov sociálnej ochrany posilniť pocit vlastnej zodpovednosti a postavenia, najmä u zraniteľných osôb, ktoré viac čelia chudobe a sociálnemu vylúčeniu, a to tým, že sa im na to poskytnú dostatočné prostriedky.

5.7 EHSV by si želal, aby Komisia pri riešení otázky prepojenia verejného a súkromného sektora zdôraznila kľúčovú úlohu štátu pri vypracúvaní a uplatňovaní systémov sociálnej ochrany. Spolupráca súkromného sektora je tiež potrebná, predovšetkým v oblasti doplnkovej sociálnej ochrany⁽¹⁵⁾. EHSV si nemyslí, že by dobrovoľná sociálna zodpovednosť podnikov bola kľúčová pre takú tému, akou je sociálna ochrana, ktorá musí vychádzať zo záväzných predpisov a politík.

⁽¹⁵⁾ Požaduje sa splnenie právnych povinností týkajúcich sa financovania sociálnej ochrany, v súlade s usmerneniami medzinárodných organizácií pre nadnárodné podniky.

5.8 Treba vyjadriť tiež poľutovanie nad tým, že v odkaze oznámenia na ciele stratégie Európa 2020 sa nespomína ich nesúlad s politikami „vnútornej devalvácie“ a štrukturálnymi reformami, ktoré EÚ presadzuje. Skutočne realizované politiky majú len málo spoločné s cieľmi uvedenej stratégie: zvýšila sa nezamestnanosť, chudoba, nerovnosť a sociálne vylúčenie. Uskutočnené reformy takisto neviedli ku konkurencieschopnejšej a súdržnejšej EÚ, ale k zvýšeniu pracovnej neistoty a zhoršeniu verejných služieb.

V Bruseli 20. marca 2013

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Staffan NILSSON
